

Üniversite Öğrencilerinin Kendi Kendine Meme Muayenesini Bilme ve Uygulama Durumları

Hülya TÜRKMEN¹

Gönderim Tarihi / Received: 18.05.2017

Kabul Tarihi / Accepted: 28.06.2017

¹Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir Sağlık Yüksek Okulu, Ebelik Bölümü, Balıkesir, Türkiye

*Sorumlu Yazar / Corresponding Author: Hülya TÜRKMEN, e-mail: hulyayurter@hotmail.com

ÖZ

Amaç: Bu çalışma, üniversite öğrencilerinin kendi kendine meme muayenesini (KKMM) uygulama durumlarını belirlemek amacıyla planlanmıştır.

Yöntem: Araştırma tanımlayıcı bir çalışmadır. Örneklem seçimine gidilmeyip bir devlet yurdunda kalan, sağlıkla alanında öğrenim görmeyen ve araştırmaya katılmayı kabul eden tüm kız öğrenciler (n=454) çalışma kapsamına alınmıştır. Verilerin toplanmasında; araştırmacı tarafından geliştirilen öğrencilerin sosyodemografik özellikleri ile meme kanseri konusundaki bilgi düzeylerini ve KKMM uygulama durumlarını belirlemeye yönelik 30 sorudan oluşan anket formu kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde; SPSS 23 paket programında; sayı, yüzdeler, dağılımlar, ortalama, ki-kare ve lojistik regresyon analizi kullanılmıştır. Önem düzeyi .05 tir.

Bulgular: Çalışmaya katılan öğrencilerin %34,6'sı KKMM nasıl uygulanması gerektiğini bilmekte, %14,3'ü ne zaman yapılması gerektiğini bilmektedir. Öğrencilerin %14,1'i ayda bir KKMM yapmaktadır. Çalışmaya katılanların %7,7'sinin memesinde kitle hissetmesi nedeniyle sağlık kurumuna başvurma öyküsü ve %17,3'ünün birinci derecede akrabalarında meme kanseri öyküsü bulunmaktadır. KKMM uygulamayı bilme, memesinde kitle hissi nedeniyle sağlık kurumuna başvurma öyküsü, birinci derece akrabalarında meme kanseri öyküsü, meme kanserinin belirtileri konusunda bilgili olma, KKMM konusunda herhangi bir seminare katılma durumu ayda bir KKMM yapmayı arttırmaktadır (p<0.01).

Sonuçlar: Öğrencilerin meme kanseri konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları ve nasıl uygulayacağını bilmediği için aylık düzenli olarak KKMM yapmadıkları saptanmıştır. Öğrencilerin bu konuda bilgi düzeyini arttırmaya yönelik eğitim/seminerler düzenlenmelidir.

Anahtar Kelimeler: Meme kanseri, Kendi kendine meme muayenesi, Eğitim

ABSTRACT

Aim: The current study was planned to explore breast self-examination (BSE) practice status of students who stayed at a state hostel.

Material and Methods: The study was a descriptive study. No sampling was done and all the female students who stayed at a state hostel, did not study at medical academic departments and were voluntary to participate in the study (n=454) were targeted. For the data collection; a questionnaire form that were designed by the researchers and included students' socio-demographic characteristics, their knowledge level of breast cancer and status of BSE practice was used. The data were processed on SPSS 23 program and numbers, percentages, means, chi-square test and logistic regression analysis were employed. Significance level was 05.

Results: 34.6% of the participant students knew how to practice BSE, and 14.3% of them knew the time to perform BSE. 14.1% of the students performed BSE once a month. 7.7% of the participant students had a medical history and presented to a health institution due to feeling a mass in breast and relatives of 17.3% of the participants had breast cancer history. Status of knowing how to perform BSE, having medical history and presenting to a health institution due to feeling a mass in breast, history of breast cancer among first degree relatives, knowing symptoms of breast cancer and participation in any seminar about BSE increased practicing BSE once a month (p<0.01).

Conclusions: It was identified that students did not have sufficient knowledge about breast cancer and did not know how to do BSE and therefore they did not perform BSE regularly on a monthly basis. Training/education programs and seminars should be held to increase students' knowledge level of BSE.

Keywords: Breast cancer, Breast self-examination, Education

GİRİŞ

Meme kanseri, Dünya Sağlık Örgütü'nün 2008 yılında yayımlanan Dünya Kanser Raporu'na göre, küresel çapta kadınlarda en sık görülen kanserlerden biri olup ölüm nedenlerinin de başında gelmektedir (1). Amerikan Kanser Derneği Amerika'da 2016 yılında 249.260 (246.660 kadın, 2.600 erkek) yeni meme kanseri vakasının olacağını ve meme kanseri nedeniyle 40.890 (40.450 kadın, 440 erkek) mortalitenin gerçekleşeceğini öngörmektedir (2). Kadınlarda meme kanseri insidansı günden güne artmaktadır ancak meme kanserinden ölüm oranları 1989 yılından 2012 yılına kadar erken tanı ve tedavi yöntemlerinin gelişmesi nedeniyle azalmıştır (2,3).

Ülkemizde kadınlarda en sık görülen kanser türü meme kanseridir. Türkiye'de meme kanseri sıklığı 2009 yılında yüz binde 40.6 iken 2013 yılında ise yüz binde 45.9'a

yükselmiştir. Mortalite oranları incelendiğinde ise 2009 yılında 4053 iken 2013 yılında 9733'dür. Bu sonuçlar Türkiye'de yıllara göre meme kanseri sıklığında ve mortalite oranlarında bir artışın söz konusu olduğunu göstermektedir (4). Meme kanserinin erken tanınması mortalite oranlarını büyük ölçüde azaltacaktır. Bu nedenle erken tanı amacıyla kadınlara KKMM, kliniksel meme muayenesi ve mamografi önerilmektedir. Meme kanseri genellikle kişinin kendisi tarafından eline gelen kitle ile tanılanmaktadır. Yapılan çalışmalarda meme kanserinin %90'ının ilk kez kişinin kendisi tarafından fark edildiği belirtilmektedir. Bu nedenle 20 yaşından büyük olan tüm kadınların ayda bir KKMM uygulaması gerekmektedir (3). Annesinde, kız kardeşinde ya da kendi kızında meme kanseri öyküsü olan kadınlarda meme kanseri gelişme olasılığı aile öyküsüne sahip olmayan kadınlardan yaklaşık iki katı daha yüksektir. Bu nedenle meme kanseri

açısından risk faktörlerine sahip olan kadınların çok daha dikkatli olmaları gerekmektedir (2).

T.C. Sağlık Bakanlığı Sağlık İstatistikleri Yıllığı 2014 sonuçlarına göre Türkiye’de 18 yaş ve üzeri kadınların %65,1’i bugüne kadar hiç KKMM yapmamış olup, %10,1’i ise ayda bir KKMM yapmaktadır. Bu sonuçlar sık görülmesine rağmen kadınların meme kanseri konusunda farkındalık düzeylerinin düşük olduğunu göstermektedir (5). Meme muayenesinin düzenli uygulanabilmesi için; sağlık profesyonelleri KKMM uygulamasını etkileyen faktörleri belirlemeli, kadınların farkındalık düzeylerini arttırmalı ve KKMM açısından kadınlara görsel materyalleri kullanarak eğitim vermelidir. Ayrıca KKMM uygulanabilirliğini arttırmak için kadınlara kazandırdıkları davranış değişikliğini de izlemelidirler.

Bu çalışma, üniversite öğrencilerinin KKMM uygulama durumlarını ve bu uygulamayı etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla planlanmıştır.

GEREÇ ve YÖNTEM

Tanımlayıcı tipte planlanan çalışmanın evrenini Balıkesir’de bir devlet yurdunda kalan kız öğrenciler oluşturmıştır. KKMM konusundaki bilgi düzeyleri diğer öğrencilere göre daha yüksek olabileceği için sağlık alanında okuyan öğrenciler çalışmaya dahil edilmemiştir. Örneklem seçimine gidilmeyip Mart 2015 tarihinde çalışmaya katılmayı gönüllü olarak kabul eden 454 kız öğrenci çalışma kapsamına alınmıştır.

Verilerin toplanmasında, öğrencilerin sosyodemografik özellikleri ve araştırmacı tarafından literatür doğrultusunda geliştirilen meme kanseri konusundaki bilgi düzeylerini ve KKMM uygulama durumlarını belirlemeye yönelik 30 sorudan oluşan anket formu kullanılmıştır. Verilerin analizi SPSS 23 paket programında gerçekleştirilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde sayı, yüzde dağılımı ve ki-kare testi kullanılmıştır. Düzenli KKMM yapmayı etkileyen faktörlerin belirlenmesinde tek değişkenli lojistik regresyon analizi uygulanmıştır. Önem düzeyi 0.05 dir. Logistik regresyon analizinde Hosmer ve Lemeshow değerinin $p>0.05$ olması logistik regresyon modelinin bir bütün olarak uyumlu olduğunu göstermektedir. Bu araştırmanın sınırlılıkları, araştırmanın sonuçlarının sadece yapıldığı gruba genellenebilmesidir.

BULGULAR

Çalışma kapsamına alınan öğrencilerin yaş ortalamaları 20.20 ± 1.64 olup (min 17, mak 30) menarş yaşlarının ortalama 13.34 ± 1.40 olduğu belirlendi (Tablo 1).

Tablo 2’de öğrencilerin KKMM bilme ve uygulama durumlarını arttırmaya yönelik dağılımları görülmektedir. Çalışmaya katılan öğrencilerin %34,4’ü KKMM nasıl uygulaması gerektiğini bildiğini ifade etmiştir. KKMM’nin ne zaman uygulaması gerektiği hakkında sorulan açık uçlu soruya verdikleri yanıtlar değerlendirildiğinde öğrencilerin %14,3’ünün doğru zamanı bildiği saptanmıştır. Öğrencilerin %64,5’i meme muayenesini hiç yapmadığını, %14,3’ü yılda bir kez, %7’si altı ayda bir kez, %14,1’i ise ayda bir KKMM

uyguladığını ifade etmiştir. Çalışmaya katılanların %7,7’sinde memesinde kitle hissetmesi nedeniyle sağlık kurumuna başvuru öyküsü bulunmaktadır. Öğrencilerin %17,3’ünün birinci derecede akrabalarında meme kanseri öyküsü bulunmaktadır. Meme kanserinin belirtilerine yönelik sorulan açık uçlu soruya verdikleri yanıtlar değerlendirildiğinde öğrencilerin %61,9’unun bu konuda bilgisinin olmadığı saptanmıştır. Meme kanseri riskini arttıran faktörler konusunda öğrencilere yöneltilen sorulara verilen yanıtlar değerlendirildiğinde öğrencilerin %51,1’i hiç emzirmemenin, %71,4’ü nulliparitenin meme kanseri riskini arttırdığını bilmemektedir. Ayrıca öğrencilerin %36,1’i mamografinin ne olduğunu bilmemektedir ve mamografinin ne olduğunu bilen öğrencilerin ise %38,1’i sağlık personelinin cinsiyetinin kadınların mamografi çekirme durumlarını olumsuz etkileyeceğini ifade etmektedir. Öğrencilerin %24,9’u KKMM ve meme kanseri konusunda bir seminere katılmıştır ve %88,3’ü bu konuda bir seminer/egitim yapılmasını istemektedir.

Tek değişkenli lojistik regresyon analizine ait sonuçlar Tablo 3’de verilmiştir. Hosmer ve Lemeshow değerinin $p>0.05$ olması logistik regresyon modelinin bir bütün olarak uyumlu olduğunu göstermektedir. KKMM uygulamayı bilen öğrencilerin %90,6’sı, memesinde kitle hissi nedeniyle sağlık kurumuna başvurma öyküsü olan öğrencilerin %17,2’i, birinci derece akrabalarında meme kanseri öyküsü olan öğrencilerin %25’i, meme kanserinin belirtileri konusunda bilgisi olan öğrencilerin %68,8’i ve KKMM konusunda herhangi bir seminere katılan öğrencilerin %51,6’sı ayda bir KKMM uygulamaktadır. Yapılan istatistiksel incelemede KKMM uygulamasını etkileyen bu durumlar ile ayda bir uygulama arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0.05$). Ayda bir KKMM uygulamasının KKMM yapmayı bilenlerde uygulamayı bilmeyenlere göre 28,8 kat, memede kitle öyküsü olanlarda öyküsü olmayanlara göre 3,1 kat, ailesinde meme kanseri öyküsü olanlarda olmayanlara göre 2,4 kat, meme kanserinin belirtilerini bilenlerde belirtileri bilmeyenlere göre 4,4 kat ve KKMM konusunda seminere katılanlarda böyle bir seminere katılmayanlara göre 4,1 kat daha fazla olduğu saptanmıştır.

TARTIŞMA

Çalışmada öğrencilerin KKMM ne zaman ve nasıl uygulanacağını bilme durumları düşük bulunmuştur. Literatürde ki araştırmalarda bu araştırma ile benzer şekilde oranlar birbirine çok yakınlık göstermektedir ve KKMM konusunda kadınların bilgi düzeyleri oldukça düşüktür. Tüm bu çalışmalar kadınlarda en sık görülen kanserlerden biri olup ölüm nedenlerinin de başında gelen meme kanserinin tanılanması konusunda büyük eksikliklerin olduğunu göz önüne sermektedir (1,6-10). Çalışmadan farklı olarak bayan öğretmenlerde yapılan bir çalışmada, Samsun’da ve Kütahya’da yapılan çalışmalarda kadınların büyük kısmı KKMM bildiklerini ifade etmiştir. Ancak bu çalışmalarda da KKMM uygulamasını doğru zamanda yapma oranları düşük bulunmuştur. Yapılan bir araştırma da yaş ile KKMM yapma arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Araştırmaya

katılanların yaş ortalaması bu çalışmalara katılan kadınlardan oldukça düşüktür. Genç kadınların meme kanserinin yaşı daha büyük kadınlarda ortaya çıktığını düşünceleri ve kendilerini meme kanseri açısından risk altında görmemeleri nedeni ile KKMM öğrenme gereksinimi duymadıkları için çalışmada bilgi düzeyinin daha düşük bulunduğu düşünülmektedir (11-14).

Çalışmada öğrencilerin ayda bir KKMM uygulama oranları çok düşük bulunmuştur. Literatürde bu araştırma ile benzer olarak ayda bir KKMM uygulama oranının oldukça düşük olduğu bildirilmektedir (1,6,8-9,12,15-24). Bu çalışmadan farklı olarak Kılıç ve ark. (10) ve Aslan ve ark. (25) hemşirelik öğrencileri ile gerçekleştirdikleri çalışmada bu araştırmaya göre ayda bir KKMM uygulama oranları daha yüksek bulunmuştur. Kum ve ark (26) çalışmada KKMM açısından genel toplum ile sağlık personelini karşılaştırmışlardır ve sağlık personelinin genel topluma göre 2,4 kat daha fazla KKMM yaptığını bulmuşlardır. Bu araştırmalar sağlık alanında okuyan öğrencilerin ya da sağlık personelinin meme kanseri konusunda bilgi düzeylerinin genel topluma göre yüksek olduğunu ve meme kanseri konusunda farkındalıklarının artmış olduğunu göstermektedir.

Öğrencilerin meme kanserinin erken tanınmasında kullanılan görüntüleme yöntemlerinden biri olan mamografi konusundaki bilgi düzeyleri incelendiğinde; öğrencilerin %63,9'unun mamografi konusunda bilgisinin olduğu belirlenmiştir. Bu araştırma ile benzer şekilde Açıköz ve ark. (8) ve Özaydın ve ark. (19) çalışmalarında da kadınların mamografi konusunda bilgi düzeyleri oldukça yüksek bulunmuştur. Bu çalışmadan farklı olarak Koç ve Sağlam'ın (6) çalışmada kadınların mamografinin ne olduğunu bilme oranları oldukça düşük bulunmuştur. Bu farklılığın nedeni bu araştırmaya katılan grubun eğitim seviyesinin yüksek olmasıdır.

Öğrencilerin %28,6'sı nullipar olmanın ve yaklaşık yarısı emzirmemenin meme kanseri riskini arttırdığını ifade etmiştir. Irak da yapılan bir çalışmada emzirmemenin meme kanseri riskini arttırdığını ifade eden kadınların KKMM yapma durumlarının anlamlı derecede yüksek olduğunu bildirmişlerdir (14). Aslan ve ark. (25) çalışmasına katılan öğrencilerin ise %85'i emzirmenin meme kanseri insidansını azalttığını ve %71'i de nulliparitenin meme kanseri insidansını arttırdığını ifade etmiştir. Bu araştırmadaki katılımcıların hemşirelik bölümünde okuyan öğrenciler olması nedeniyle meme kanserinin risk faktörleri konusundaki bilgi düzeylerinin çalışmamızdaki öğrencilerden yüksek bulunması beklenen bir sonuçtur. Özaydın ve ark. (19) çalışmada kadınların %82,4'ü hiç emzirmemenin, %69,4'ü ise nullipar olmanın meme kanseri riskini arttırdığını ifade etmiştir. Bu araştırmada bilgi düzeyinin araştırmamızdan yüksek bulunmasının nedeni yaş ortalamasının yüksek olmasıdır. Yaş ortalaması arttıkça meme kanseri açısından duyarlılık düzeyi de artmaktadır. Literatür ile kıyaslandığında araştırmada öğrencilerin meme kanserinin risk faktörleri konusundaki bilgi düzeyleri oldukça düşük bulunmuştur.

Çalışmada KKMM yapmayı bilmenin ayda bir KKMM uygulamayı 28,8 kat arttırdığı bulunmuştur. Kütahya'da yapılan çalışmada da kadınlardan KKMM'sini "biliyorum" diyenlerin %86,5'inin KKMM yaptığı saptanmıştır (p=0.000) (12). Irak da yapılan bir çalışmada KKMM yapmayı bilen kadınların %57,4'ünün düzenli KKMM yaptıkları saptanmıştır (14). Yapılan bir çalışmada kadınların %40,7'sinin KKMM nasıl yapılacağını bilmemesi nedeniyle düzenli KKMM yapmadıklarını bildirmiştir (17). Literatürde KKMM uygulamayı bilme ile düzenli uygulama arasında anlamlı ilişki saptanmıştır (27). Bu durum meme kanseri ve KKMM konusunda verilecek olan eğitimin meme kanserinin erken tanınması için büyük önemi olan KKMM yapma oranlarının artacağını göstermektedir. Çalışmada birinci derecede akrabalarında meme kanseri öyküsü ayda bir KKMM yapmayı 2,4 kat arttırmaktadır. Aker ve ark. (1) bu oranı 1,3 olarak bulmuştur. Bu çalışmada olduğu gibi literatürde de ailesinde meme kanseri öyküsü olanların düzenli KKMM yaptığı ve bu konudaki duyarlılıklarının yüksek olduğu bildirilmektedir (28). Bu araştırmadan farklı olarak Ankara'da yapılan bir çalışmada ailede meme kanseri öyküsünün olması ile ayda bir KKMM yapma arasında ilişki saptanmamıştır (9).

Araştırmamızda memesinde kitle hissi nedeniyle sağlık kurumuna başvurma öyküsünün ayda bir KKMM uygulamasını 3,1 kat arttırdığı bulunmuştur. Yoo ve ark. (24) çalışmada kadınların %26,3'ünün memesinde bir sorun olmaması nedeni ile ayda bir KKMM uygulamadığını bildirmişlerdir. Akhtari-Zavare ve ark. (29) öğrenciler üzerinde yaptıkları çalışmada öğrencilerin %9,3'ünün memesinde herhangi bir problem olmadığı için KKMM yapmaya gerek duymadığını saptamışlardır. İncelenen literatür doğrultusunda memede herhangi bir problem yaşamamanın farkındalık düzeyini arttırdığı ve KKMM uygulamasını etkilediği görülmektedir.

Çalışmada öğrencilerin KKMM ve meme kanseri konusunda seminer/eğitim alma durumları çok düşüktür. Benzer bir şekilde öğretmenler üzerinde yapılan bir çalışmada da yaklaşık aynı oranlarda KKMM ve meme kanseri konusunda seminer/eğitim almıştır (11). Bu durum meme kanseri çok yaygın olmasına rağmen erken tanıda büyük role sahip olan KKMM konusunda ülkemizde yeterince eğitim verilmediğini gözler önüne sermektedir. Çalışmada KKMM konusunda seminer/eğitime katılmanın düzenli KKMM uygulamasını 4,1 kat arttırdığı bulunmuştur. Aker ve ark. (1) çalışmada da KKMM konusunda eğitim alınan ayda bir KKMM uygulamasını 3,81 kat arttırdığını bulmuşlardır. Bu çalışma ile benzer şekilde Bektaş ve ark. (15) yaptıkları çalışmada KKMM konusunda daha önce eğitim alan öğrencilerin KKMM'ni daha fazla yaptıklarını bulmuşlardır (p<0.000). Koç ve Sağlam'ın (6) yaptıkları çalışmada KKMM konusunda verilen eğitim sonrasında kadınların bilgi düzeyleri belirgin oranda artmıştır. Karayurt ve ark. (30) Şahrbabaki ve ark (31) ve Hacıhasanoğlu ve Gözüm (32) yaptıkları çalışmada meme kanseri ve KKMM konusunda eğitim vermişlerdir. Eğitim sonrasında KKMM bilgi puanlarında, doğru uygulama tekniklerinde ve düzenli

KKMM uygulama oranlarında anlamlı bir artışın olduğunu bulmuşlardır ($p<0.001$). Literatürde yer alan araştırmaların sonuçları verilen eğitimin kadınların KKMM konusundaki tutum ve davranışlarını olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. Kadınlara KKMM konusunda bilgi düzeylerinin artırılması amacıyla sağlık profesyonelleri tarafından görsel eğitim araçlarına yer verilerek eğitim/seminerler düzenlenmesi gerektiği düşünülmektedir.

Öğrencilerin %61,9'u meme kanserinin belirtilerini bilmemektedir. Meme kanserinin belirtilerini bilme ayda bir KKMM uygulamasını 4,1 kat arttırmaktadır. Koçyiğit ve ark. (7) çalışmasında kadınların %43'ünün meme kanserinin belirtilerini bilmediğini ve KKMM bilen ve uygulayanların meme kanseri hakkındaki ortalama bilgi puanlarının daha yüksek olduğunu bildirmiştir. Kütahya'da yapılan bir çalışmada kadınların %69,2'si meme kanserinin belirtilerini bilmemektedir ve çalışmada aylık düzenli KKMM uygulama oranları düşüktür (12). Yılmaz ve ark. (33) yaptıkları çalışmada meme kanseri konusunda bilgisi olan kadınların düzenli KKMM yaptıklarını bildirmektedir. Kuveyt'te yapılan bir çalışmada meme kanseri konusunda farkındalığı olmayanların KKMM yapmadıkları bulunmuştur (34). Meme kanseri bu kadar sık görülmesine karşın literatürde meme kanseri farkındalığı ve meme kanseri belirtileri konusunda kadınların bilgi düzeylerinin oldukça düşük olduğu görülmektedir. Meme kanseri konusunda verilen eğitimlerin yetersizliğinden dolayı kadınların bilgi düzeylerinin düşük olduğu düşünülmektedir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Kadınlarda en sık görülen kanser türü olmasına ve mortaliteye neden olmasına rağmen öğrencilerin büyük çoğunluğunun meme kanseri konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları ve nasıl uygulayacağını bilmediği için aylık düzenli olarak KKMM yapmadıkları saptanmıştır. Ayrıca ailesinde meme kanseri öyküsü ya da memesinde kitle öyküsü olmaması durumunda meme kanseri konusunda farkındalığının da oluşmadığı belirlenmiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda; öğrencilerin meme kanseri konusunda farkındalığını arttırabilecek ve meme kanserinin erken tanınmasına yönelik KKMM konusunda uygulamaya yönelik eğitim/seminerler düzenlenmelidir. Verilen bu eğitim/seminerlerde davranış kazandırılması hedeflenmelidir.

Tablo 1. Öğrencilerin Tanımlayıcı Özellikleri

	n	%
Yaş		
18 yaş ve altı	71	15.6
19 yaş-24 yaş arası	379	83.5
25 yaş ve üstü	4	0.9
Yaş ortalaması	20.20±1.64 (min 17, mak 30)	
Menarş ortalaması	13.34±1.40 (min. 8, mak 18)	
Çekirdek aile	373	82.2
Geniş aile	81	17.8
Gelir durumu		
Gelir giderden az	205	45.2
Gelir gidere denk	230	50.8
Gelir giderden fazla	18	4.0

Tablo 2. Öğrencilerin Kendi Kendine Meme Muayenesini Bilme Ve Uygulama Durumlarını Arttırmaya Yönelik Dağılımları

Özellikler	n	%
Kendi kendine meme muayenesi uygulamayı;		
Biliyor	156	34.4
Bilmiyor	298	65.6
Kendi kendine meme muayenesinin ne zaman uygulanması gerektiğini;		
Biliyor	65	14.3
Bilmiyor	389	85.7
Kendi kendine meme muayenesini uygulama durumları;		
Ayda bir	64	14.1
6 ayda bir	32	7.1
Yılda bir	65	14.3
Hiçbir zaman	293	64.5
Memesinde kitle hissi nedeniyle sağlık kurumuna başvurma durumu;		
Evet	35	7.7
Hayır	419	92.3
Birinci derecede akrabalarında meme kanseri öyküsü;		
Evet	62	13.7
Hayır	392	86.3
Meme kanserinin belirtilerini;		
Biliyor	173	38.1
Bilmiyor	281	61.9
Emzirmemenin meme kanseri riskini arttırdığını;		
Biliyor	222	48.9
Bilmiyor	232	51.1
Doğum yapmanın meme kanseri riskini arttırdığını;		
Biliyor	130	28.6
Bilmiyor	324	71.4
Mamografi konusunda bilgisi;		
Var	290	63.9
Yok	164	36.1
KKMM ve meme kanseri konusunda eğitim/seminere katılma durumu;		
Evet	113	24.9
Hayır	341	75.1
Toplam	454	100.0

Tablo 3. Öğrencilerin Düzenli Olarak Kendi Kendine Meme Muayenesi Uygulamasını Etkileyen Değişkenleri Açıklayan Logistik Regresyon Modeli

Özellik	Ayda bir KKMM uygulayan		Düzenli KKMM uygulamayan		X ² β SE SD Wald	OR (%95 CI)	p*
	n	%	n	%			
KKMM uygulamayı Biliyor	58	90.6	98	25.1	X ² :104.668 β:3.360	28.803 (12.054-68.826)	0.001
Bilmiyor	6	9.4	292	74.9	SE:0.447 SD:1 Wald:57.168		
Memesinde kitle hissi nedeniyle sağlık kurumuna başvurma durumu;					X ² :7.569 β:1.152	3.165 (1.466-6.833)	0.003
Evet	11	17.2	24	6.2	SE:0.490 SD:1		
Hayır	53	82.8	366	93.8	Wald:8.610		
Birinci derecede akrabalarında meme kanseri öyküsü					X ² :7.021 β:0.913	2.493 (1.309-4.747)	0.005
Evet	16	25	46	11.8	SE:0.329 SD:1		
Hayır	48	75	344	88.2	Wald:7.726		
Meme kanserinin belirtilerini;					X ² :28.868 β:1.493	4.451 (2.520-7.864)	0.001
Biliyor	44	68.8	129	33.1	SE:0.290 SD:1		
Bilmiyor	20	31.3	261	66.9	Wald:26.444		
KKMM ve meme kanseri konusunda seminer/eğitime;					X ² :25.043 β:1.417	4.125 (2.384-7.138)	0.001
Katılan	33	51.6	80	20.5	SE:0.280 SD:1		
Katılmayan	31	48.4	310	79.5	Wald:25.650		
Hosmer ve Lemeshow Test					X ² :3.900 R ² :0.441		0.564
Toplam	64	100.0	380	100.0			

*Logistic Regresyon Analizi SE: Standart Hata

KAYNAKLAR

1. Aker S, Öz H, Tuncel EK. Samsun'da yaşayan kadınların meme kanseri erken tanı yöntemleri ile ilgili uygulamaları ve bu uygulamaları etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi. *J Breast Health*. 2015; 11: 115-22 (DOI: 10.5152/tjbh.2015.2547).
2. American Cancer Society: Cancer Facts & Figures-2016, 9-11.
3. Koca B. Kendi kendine meme muayenesini bilmenin kadın sağlığı açısından önemi. *Yeni Tıp Derg.* 2010; 27: 10-4.
4. T.C. Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlığı Kurumu, Türkiye Kanser İstatistikleri, Ankara 2016, 48.
5. T.C. Sağlık Bakanlığı Sağlık İstatistikleri Yıllığı 2014, Sağlık Araştırmaları Genel Müdürlüğü, Ankara 2015, 34.
6. Koç Z, Sağlam Z. Kadınların meme kanseri, koruyucu önlemler ve kendi kendine meme muayenesi ile ilgili bilgi ve uygulamalarının belirlenmesi ve eğitimin etkinliği. *Meme Sağlığı Derg.* 2009; 5(1): 25-33.
7. Koçyiğit O, Erel S, Kısmet K, Kılıçoğlu B, Sabuncuoğlu M.Z, Akkuş M.A. Polikliniğe başvuran kadınların meme kanseri, meme muayenesi ve mamografi hakkında bilgi düzeyi: il merkezinde yapılan bir çalışma. *Nobel Med.* 2011; 7(2): 19-25.
8. Açıköz A, Çehreli R, Ellidokuz H. Hastanede çalışan kadınların meme kanseri konusunda erken tanı yöntemlerine yönelik bilgi ve davranışlarının belirlenmesi, uygulanan planlı eğitimin etkinliğinin incelenmesi. *J Breast Health*. 2015; 11: 31-8 (DOI: 10.5152/tjbh.2014.2322).
9. Göçgeldi E, Acikel CH, Hasde M. ve ark. Ankara-Gölbaşı ilçesinde bir grup kadının kendi kendine meme muayenesi yapma konusundaki tutum ve davranışlarının belirlenmesi. *Fırat Tıp Derg.* 2008; 13(4): 261-5.
10. Kılıç S, Uçar M, Seymen E. ve ark. Kendi kendine meme muayenesi bilgi ve uygulamasının GATA Eğitim Hastanesinde görevli hemşire, hemşirelik öğrencileri ve hastaneye müracaat eden kadın hastalarda araştırılması. *Gülhane Tıp Derg.* 2006; 48: 200-4.
11. Kabataş MS, Kızıl H, Duman D. Bayan öğretmenlerin meme kanseri ve kendi kendine meme muayenesi hakkında bilgi, tutum ve davranışlarının incelenmesi. *J Breast Health*. 2010; 6(4), 150-5.
12. Şen S, Başar F. Kütahya bölgesinde yaşayan kadınların kendi kendine meme muayenesi ve meme kanseri ile ilgili bilgi düzeyleri. *J Breast Health*. 2012; 8(4): 185-90.
13. Avcı İA, Altay B, Rızalar S, Özdelikara A, Öz H. Attitudes of women about breast cancer and cervical cancer screening. *TAF Prev Med Bull.* 2015; 14 (3): 235-9. (DOI: 10.5455/pmb.1-1420709931).
14. Alwan N.A.S, Al-Diwan J.K.A, Al-Attar W.M, Eliessa R.A. Knowledge, attitude & practice towards breast cancer & breast self examination in Kirkuk University, Iraq. *APJR.* 2012; 1(4): 308-11.
15. Bektaş M, İlyas OŞ, Küsbeci Ş, Bektaş İ. Hemşirelik öğrencilerinin kendi kendine meme muayenesi, kendi kendine testis muayenesi ile HPV aşısı hakkında bilgi ve uygulamaları. *Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik E-Derg.* 2014; 2(2):1-11.
16. Başak F. Konya ili, Bozkır ilçesinde meme kanseri tarama ile ilgili bilgi ve davranışların değerlendirilmesi, kesitsel anket çalışması. *Bezmiâlem Sci.* 2016; 1: 19-24 (DOI: 10.14235/bs.2015.674).
17. Gür K, Kadioğlu H, Sezer A. İstanbul'da bir mahallede yaşayan kadınların meme kanseri riskleri ve KKMM eğitiminin etkinliği. *J Breast Health*. 2014; 10: 154-60 (DOI: 10.5152/tjbh.2014.2046).
18. Özen B, Zincir H, Erten ZK, Ozkan F, Elmalı F. Genç kadınların meme kanseri ve kendi kendine meme muayenesi konusunda bilgi ve tutumları ile sağlıklı yaşam biçimi davranışları. *J Breast Health*. 2013; 9: 200-4 (DOI: 10.5152/tjbh.2013.33).
19. Özyayın AN, Güllüoğlu BM, Ünal PC. ve ark. Bahçeşehir'de oturan kadınların meme kanseri bilgi düzeyleri, bilgi kaynakları ve meme sağlığı ile ilgili uygulamaları. *J Breast Health*. 2009; 5 (4), 214-24.
20. Uğur HG, Avcı İA. Kanser tarama merkezine başvuran kadınların sağlıklı yaşam biçimi davranışlarının erken tanı bilgi ve uygulamalarına etkisi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Derg.* 2015; 4(2): 244-58.
21. Keten HS, Yıldırım F, Ölmez S, Üçer H, Çelik M. Kahramanmaraş Kanser Erken Teşhis Tarama ve Eğitim Merkezi'ne başvuran kadınların meme kanseri konusunda bilgi, tutum ve davranışları. *Gaziantep Med J.* 2014; 20(3): 212-6 (DOI: 10.5455/GMJ-30-154373).
22. Talas MS, Kocaöz S, Kocaöz S. Health beliefs related to breast cancer screening behaviours in women who applied to cancer early detection center. *TAF Prev Med Bull.* 2015; 14(3): 265-71 (DOI: 10.5455/pmb.1-1424338627).
23. Gençtürk N. Breast self-examination knowledge and practice level of female health care professionals who work in Istanbul. *HSP.* 2015; 2(2): 209-16. (DOI: 10.17681/hsp.96005).
24. Yoo BN, Choi KS, Jung KW, Jun JK. Awareness and practice of breast self-examination among Korean women: results from a nationwide survey. *APJCP.* 2012; 13: 123-5. (DOI: <http://dx.doi.org/10.7314/APJCP.2012.13.1.123>).
25. Aslan A, Temiz M, Yiğit Y, Can R, Canbolat E, Yiğit F. Hemşirelik yüksek okulu öğrencilerinin meme kanseri hakkında bilgi, tutum ve davranışları. *TSK Koruyucu Hemlik Bülteni.* 2007; 6 (3): 193-8.
26. Kum S, Göksoy Alp U, Kelkitli E, Yücel İ. Orta Karadeniz bölgesinde kendi kendine meme muayene sıklığı ve etki eden faktörler. *Türk Onkol Derg.* 2004; 19(1): 24-7.
27. Oluwatosin O.A. Assessment of women's risk factors for breast cancer and predictors of the practice of breast examination in two rural areas near Ibadan, Nigeria. *J Cancer Epidemiol.* 2010; 34: 425-8. (DOI: 10.1016/j.canep.2010.04.005)
28. Tastan S, İyigün E, Kılıç A, Ünver V. Health Beliefs Concerning Breast Self-examination of Nurses in Turkey. *Asian Nurs Res.* 2011; 5:151-6. (DOI: 10.1016/j.anr.2011.09.001)
29. Akhtari-Zavare M, Juni M.H, Said SM, Ismail I.Z. Beliefs and behavior of Malaysia undergraduate female students in a public university toward breast self-examination practice. *APJCP.* 2013; 14: 57-61. (DOI: <http://dx.doi.org/10.7314/APJCP.2013.14.1.57>)
30. Karayurt Ö, Dicle A, Malak AT. Effects of peer and group education on knowledge, beliefs and breast self-examination practice among university students in Turkey. *Türk J Med Sci.* 2009; 39 (1): 59-66. (DOI:10.3906/sag-0712-17).
31. Shahrabaki P.M, Farokhzadian J, Hasanabadi Z, Hojjatoleslami S. The evaluation of the educational plan of breast self-examination of women referring to health centers. *Procedia Soc. Behav. Sci.* 2012; 31:913-7. (DOI: 10.1016/j.sbspro.2011.12.168)
32. Hacıhasanoğlu R, Gözüm S. The effect of training on the knowledge levels and beliefs regarding breast self-examination on women attending a public education centre. *Eur J Oncol Nurs.* 2008; 12: 58-64. (DOI: 10.1016/j.ejon.2007.06.005)
33. Yılmaz D, Bebis H, Ortatag T. Determining the awareness of and compliance with breast cancer screening among Turkish residential women. *APJCP.* 2013; 14: 3281-8. (DOI: <http://dx.doi.org/10.7314/APJCP.2013.14.5.3281>).
34. Al-Azmy S.F, Alkhabbaz A, Almutawa H.A, Ismaiel A.E, Makboul G, El-Shazly M.K. Practicing breast self-examination among women attending primary health care in Kuwait. *AJM.* 2013; 49: 281-6. (DOI: <http://dx.doi.org/10.1016/j.ajme.2012.08.009>)

<http://edergi.cbu.edu.tr/ojs/index.php/cbusbed> isimli yazarın CBU-SBED başlıklı eseri bu Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

